

that exists at the level of the world economy for passenger and cargo air transportation (supply and maintenance of aircraft, ground handling of passengers and cargo, ground handling of air transport). This allowed us to define international entrepreneurship in the air transport industry as a set of organizational and economic mechanisms that ensure interaction between different countries' institutional units to create conditions and carry out international air transportation. The main goal of international business in the air transport industry is to ensure the efficient functioning and development of the aviation industry on a global scale, to increase the availability of air transportation for passengers, and to strengthen the positions of companies in the global market. As a result of the study of the evolution of international economic relations, the problematic aspects characteristic of the current stage of development are identified. The influence of global crisis phenomena on international entrepreneurship development, particularly in the air transport industry, is analyzed.

Keywords: international entrepreneurship, international economic relations, air transport industry, conditions and factors of development, integration processes, globalization.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Висоцька М.П. Умови і чинники розвитку авіаційного транспорту як сфери міжнародного підприємництва. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 3. С. 69-74.

Vysotska M. Conditions and factors of the development of air transport as a sphere of international business. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 3, pp. 69-74.

УДК: 330.658.012; JEL classification: F52
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-3-14>

СТЕПАНЕНКО Руслан Джаванширович¹, аспірант кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, <https://orcid.org/0009-0008-0586-0903>

МАНУЙЛОВ Олексій Вікторович¹, аспірант кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, <https://orcid.org/0009-0005-3537-666X>

СУЧАСНІ РИЗИКИ ТА ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Степаненко Р.Д., Мануйлов О.В. Сучасні ризики та загрози фінансово-економічної безпеки в умовах глобалізації.

На сучасному етапі досить широко розповсюджуються процеси, які пов'язані з інтеграцією ринків різних країн. Ключовим питанням розширення меж і прискорення процесів глобалізації, посилення конкуренції на світовому ринку є необхідність чітко систематизованих, структурованих, скоординованих дій при взаємодійних із суспільством та економікою задля забезпечення фінансово-економічної стабільності всієї країни. При цьому від здатності захищатись від впливу зовнішніх та внутрішніх загроз залежить стабільний розвиток. Отже, вияв та ідентифікація ризиків і загроз є однією із найбільш важливих задач забезпечення економічної безпеки в умовах цифровізації та глобалізації сучасних світових процесів. Метою публікації є вияв та ідентифікація сучасних ризиків, які впливають на забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах глобалізації і цифровізації економіки. В статті досліджуються питання щодо вияву загроз та ризиків фінансово-економічної безпеки в умовах цифровізації і глобалізації економіки. Визначено сутність понять «фінансово-економічна безпека», «ризик»; чинники, які впливають на забезпечення фінансово-економічної безпеки країни. Проведений аналіз впливу наслідків війни на економічну безпеку країни та завдану військовими діями шкоду. Згідно з експертними дослідженнями обґрунтовано розподіл викликів та загроз економічній безпеці. Визначено існуючий стан і потенційні загрози фінансово-економічній безпеці, їх склад і якісні характеристики. Обґрунтовані способи мінімізації загроз фінансово-економічній безпеці країни. Наведені загрози фінансово-економічній безпеці в умовах цифровізації та глобалізації економіки з урахуванням процесів глобалізації і цифровізації економічного простору. Зазначено, що ризики фінансової безпеки характеризуються варіативністю та мінливістю. Своєчасна, точна ідентифікація уповноваженими суб'єктами ризиків фінансово-економічної безпеки, заснована на якісному експертному (науковому) пронозі, є необхідною умовою прийняття адекватних управлінських рішень і дій, спрямованих на їх нейтралізацію та усунення негативних наслідків. Лише поєднання всього наявного ресурсного та регуляторного потенціалу і рішучих дій здатне забезпечити необхідний рівень фінансово-економічної безпеки.

Ключові слова: фінансова безпека, економічна безпека, фінансово-економічна безпека, глобалізація, цифровізація, загрози, ризик.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нині найбільш розповсюджуваними стають процеси, які пов'язані з інтеграцією ринків різних країн: на шляху руху капіталів, товарів, послуг стає все менше і менше бар'єрів. Розширення меж і прискорення процесів глобалізації, посилення конкуренції на світовому ринку потребують чітко систематизованих, структурованих, скоординованих дій держав при взаємодійних нах з суспільством та економікою задля забезпечення фінансово-економічної стабільності всієї країни. Значущу роль при цьому відіграє і фінансовий ринок, який глобально розвивається під впливом цифрових технологій і цифровізації фінансів загалом.

Наслідки глобальних економічних криз, мінливість діючого законодавства, нестабільність цін на ресурси, військові дії на території нашої

¹Харківський національний університет радіоелектроніки

країни, зниження інвестицій в основний капітал, погіршення ділового клімату, невизначеність економічної ситуації в країні, високі кредитні ставки, високий рівень інфляції, відтік людського капіталу та низка інших негативних чинників сприяли виникненню загроз фінансово-економічній безпеки на національному, регіональному, галузевому, особистісному рівнях. Від здатності захищатись від впливу зовнішніх та внутрішніх загроз залежить стабільний розвиток. У цьому аспекті вияв та ідентифікація ризиків і загроз є однією із найбільш важливих задач забезпечення економічної безпеки в умовах цифровізації та глобалізації сучасних світових процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних умовах глобалізації дослідження ризиків фінансово-економічної безпеки є одним із найбільш актуальних, оскільки власне глобалізація

відкриває нові можливості для країн, виробництва, підприємництва та економіки загалом, водночас несе низку загроз та ризиків. Тематика дослідження ризиків та загроз фінансово-економічної безпеки розроблена вітчизняними і зарубіжними вченими досить широко. Серед теоретиків, які зробили реальний внесок у розвиток теорії ризику, можна відзначити таких учених: Дж.М. Кейнс, А. Маршалл, О. Моргенштейн, Ф. Найт, Дж. Нейман та ін. Дослідження категоріального поняття «фінансово-економічна безпека» як самостійного об'єкта досліджень є відносно новаторським для вітчизняної практики та недостатньо визначеним. Його аналізу присвячені наукові дослідження таких вітчизняних вчених: Бланк І., Геєць М., Єпіфанов А., Кузенко Т., Козаченко Г., Матвійчук Л., Реверчук Н. та ін. Слід зазначити, А. Маршалл одним із перших розглянув проблеми виникнення фінансово-економічних ризиків. Його праці були покладені в основу неокласичної теорії ризику. Тому, зважаючи на актуальність цієї проблематики, дослідження ризиків й загроз фінансово-економічній безпеці сучасного глобального середовища в умовах цифровізації потребує ґрунтовного аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою нашої публікації є дослідження сучасних ризиків та загроз, які впливають на забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах глобалізації і цифровізації економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних реаліях розвитку світової економіки важливим чинником розвитку національної економіки є забезпечення фінансово-економічної безпеки кожного суб'єкту незалежно від його розміру та економічного виду діяльності. У науковій літературі немає загальноприйнятого підходу до визначення сутності фінансово-економічної безпеки країни, регіону або окремого підприємства. Для визначення чинників, які впливають на фінансово-економічну безпеку, визначимо сутність цього поняття. Так, у науковій літературі спостерігається логіка визначення ієрархії:

національна безпека – економічна безпека – фінансова безпека [5; 6]. Фінансово-економічна безпека є станом і готовністю національної фінансової системи до оперативного та надійного забезпечення економічних потреб, які важливі для підтримки достатнього рівня економічної та військової безпеки. Фінансово-економічна безпека є станом захищеності фінансових та економічних інтересів від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру, при якому створюються необхідні ресурси для економічного зростання, фінансової стабільності й цілісності країни.

На нашу думку, фінансово-економічна безпека – це основний компонент економічної безпеки, властивість економічного суб'єкту до забезпечення фінансової рівноваги і високої ефективності в умовах наявності низки фінансових ризиків і трансформації зовнішнього середовища, розробка методичних підходів та вибір ефективних моделей оцінки ризиків з урахуванням глобалізації і цифровізації економічного та фінансового простору загалом. Сутність фінансово-економічної безпеки полягає у здатності в умовах невизначеності зовнішнього середовища визначити підходи до оцінки впливу ризиків, розробляти і реалізовувати власну фінансову стратегію, проводити тактичне планування фінансової безпеки в рамках розробленої фінансової стратегії, яка базується на оперативній оцінці і реагуванні на зміни. Стан фінансово-економічної безпеки визначає конкурентоспроможність країни та здатність приваблювати джерела довгострокового інвестування. Безпосередній вплив на фінансово-економічну безпеку мають такі чинники (рис. 1).

До наведених чинників можна додати і список загроз, які визначені Стратегією економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженою Указом Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021. Стратегія економічної безпеки, крім того, спрямована на забезпечення протидії викликам та загрозам економічної безпеки у фінансовій сфері [8].

Рис. 1. Чинники, які впливають на фінансово-економічну безпеку країни

Загалом під ризиком слід розуміти ймовірність виникнення збитку, недоотримання прибутку, порівняно з варіантом, який прогнозується та пов'язаний з випадковою зміною умов економічної діяльності чи несприятливими обставинами. Для суб'єктів підприємницької діяльності

ризиком є ймовірність або загрози втрати підприємством частини власних ресурсів, недоотримання прибутків або появи додаткових затрат в результаті здійснення певної виробничої або фінансової діяльності [4]. Власне ймовірнісний характер того, на що вказують ризики, значною мірою

ускладнює вивчення останніх, оскільки мати справу з динамічною категорією завжди було більш складним науковим завданням, ніж зі статичною. Можна констатувати, що вченими переважно досліджуються ризики, що мають певну галузеву приналежність, включаючи політичні, соціальні, економічні, екологічні ризики.

Фінансово-економічний ризик – це ризик, що потік грошових надходжень і платежів буде недостатнім для здійснення фінансових зобов'язань. Фінансово-економічний ризик виникає внаслідок діяльності на фінансових ринках, здійснення фінансових операцій, що спонукає до необхідності у моделюванні ризиків фінансово-економічної безпеки.

Зазначимо, що військові дії в Україні призвели до значних гуманітарних та соціально-економічних наслідків, що завдало значущих втрат народу й економіці країни та спричинило руйнівні наслідки для світової економіки, яка потерпає від високих відсоткових ставок, рекордно високого рівня боргу, посилення нестабільності і конфліктів [7]. За результатами Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA3), оприлюдненої в лютому 2024 року, витрати на відбудову та відновлення становлять близько 486 млрд дол. США. Найбільших втрат зазнали житлове будівництво, транспорт, торгівля, промисловість, сільське господарство, енергетика, соціальний захист та управління вибухонебезпечними об'єктами [7].

В експертному дослідженні, підготовленому Національним інститутом стратегічних досліджень (НІСД), представлено експертне дослідження ризиків виникнення загроз економічній безпеці України, які можуть реалізуватись в умовах війни. Зокрема, в рамках проведеного експертного опитування було актуалізовано, визначено та оцінено 50 загроз за складовими частинами: макроекономічна, фінансова, інвестиційно-інноваційна, виробнича, зовнішньоекономічна, соціальна та продовольча безпеки, визначених Стратегією економічної безпеки [1]. Результати експертної думки наведено на рис. 2, що дозволяють визначити вплив війни на економічну безпеку країни.

Рис. 2. Виклики і загрози економічній безпеці за складовими частинами, у % [1]

Оцінюючи дані експертної думки, зазначимо, що серед викликів та загроз фінансова

безпека займає чинне друге місце (16%). У найбільш ризиковій зоні є показник рівня дефіциту Державного бюджету. Фінансова безпека є ключовою сферою задля забезпечення економічної безпеки. Експерти зазначають, що високі ризики у сфері державних фінансів вимагатимуть постійного фокусування державних органів, насамперед на питаннях забезпечення фінансових зобов'язань держави (як на заміщенні втрат податкових та митних надходжень, так і на оптимізації бюджетних витрат, підвищенні фінансової стійкості пенсійної системи), забезпеченні достатнього стимулювання бізнесу та залучення коштів міжнародної підтримки [1].

Аналізуючи існуючий стан і потенційні загрози фінансово-економічній безпеці, то їх склад і якісні характеристики змінюються через невизначеність подальшого розвитку економічної і військово-політичної ситуації. Серед найбільш критичних загроз фінансово-економічній безпеці країни можна визначити: військові дії, збільшення рівня бідності населення, втрати житла і майна внаслідок війни та внутрішнє переміщення людей в регіони, де не ведуться активні бойові дії; відтік людського капіталу; деформація структури національної економіки; нерівномірний соціально-економічний розвиток регіонів; криміналізація суспільства, господарської діяльності, зростання безробіття. Ліквідація або згладжування загроз фінансово-економічній безпеці потребує постійного моніторингу задля визначення дестабілізуючих чинників та необхідності прийняття оперативних заходів з метою підтримки стабільності соціально-економічної системи країни. Не виникає сумніву і необхідність суттєвого реформування й оновлення національної економіки з урахуванням існуючих загроз національній безпеці, удосконалення інноваційної та розвиток інвестиційної діяльності, створення умов для залучення і розвитку людського потенціалу, збалансованого використання ресурсів. Тож, незважаючи на низку проблем і наявність потенційних загроз фінансово-економічній безпеці, у держави є важелі впливу, контролю та мінімізації таких загроз (рис. 3).

Фінансово-економічна безпека суб'єктів підприємницької діяльності забезпечується на основі моделювання й оцінки ризиків, які впливають на підприємство в умовах невизначеності, для якого сформовані умови реалізації фінансового механізму, що адаптується до мінливих умов зовнішнього та внутрішнього середовища. Гудзь О. вважає, що фінансово-економічну безпеку підприємства слід розглядати з позицій забезпечення сталого розвитку, протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам. Тобто суть фінансової безпеки підприємства зводиться до стабільного їх функціонування і захищеності протягом всієї господарської діяльності від негативного впливу зовнішнього середовища [2].

До основних етапів забезпечення фінансової безпеки підприємства слід віднести:

– визначення загроз, які впливають на виробничу і фінансову діяльність підприємства з їх подальшою формалізацією;

- розробка заходів та механізмів ідентифікації загроз фінансової безпеки підприємства;
- формування системи обмежень, які базуються на використанні підприємством індикаторів рівня загроз його фінансової безпеки;
- формування заходів і механізмів задля забезпечення фінансової безпеки, що пом'якшують або нейтралізують вплив внутрішніх та зовнішніх загроз.

Зовнішні загрози не залежать від діяльності підприємства та відносяться до факторів ризику оточуючого середовища. Підприємство не має

можливості ліквідувати таку загрозу, але повинно і може відпрацювати захисні механізми для мінімізації негативних наслідків. Внутрішні загрози в значно більшій мірі підлягають попередженню і коректуванню ніж зовнішні, оскільки пов'язані з діяльністю самого підприємства. Водночас внутрішні загрози викликані випадковими або цілеспрямованими помилками менеджменту в сфері управління фінансами підприємства. В табл. 1 наведені загрози фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання.

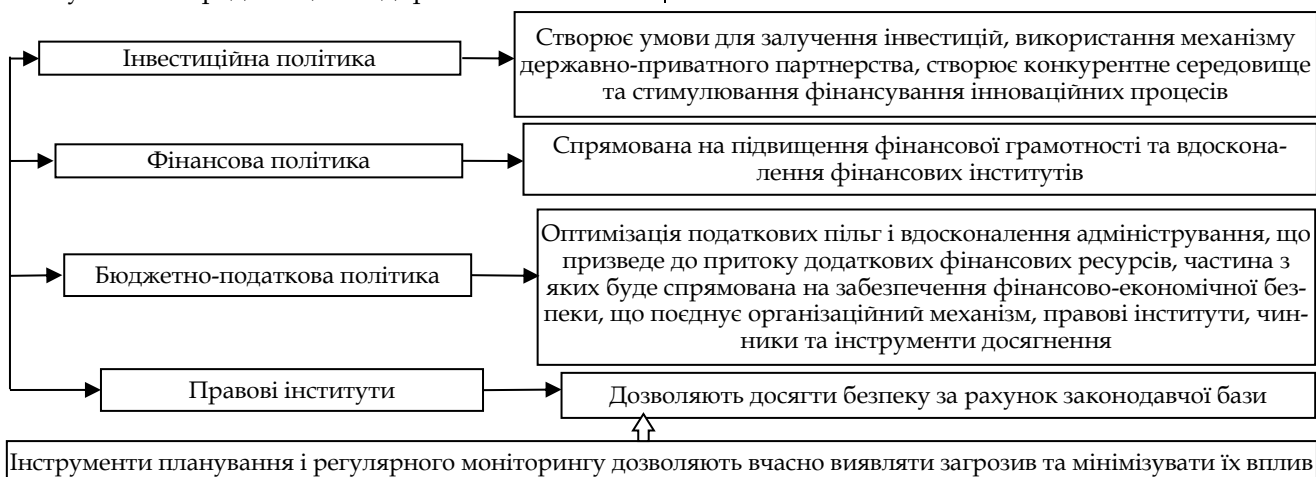

Рис. 3. Способи мінімізації загроз фінансово-економічної безпеки

Таблиця 1

Загрози фінансово-економічної безпеки підприємства

Зовнішні загрози	Внутрішні загрози
Несприятливі макроекономічні умови, криза фінансової, кредитної системи	Некваліфіковане управління підприємством, помилки стратегічного планування
Військові дії та криза політичної влади	Слабка маркетингова стратегія
Несприятливі умови кредитування підприємств, зміни процентних ставок за кредитами	Відсутність поточного фінансового планування на підприємстві
Нестабільність валютного курсу, обмеження у проведенні валютних операцій	Недостатня ліквідність активів підприємства
Природні катаклізми	Неконкурентна цінова політика
Несприятлива криміногенна ситуація в регіоні, в т.ч. у кредитно-фінансовій сфері	Недостатнє або застаріле обладнання і виробничі потужності на підприємстві
Нестабільність страхової, податкової і кредитної політики	Низький рівень кваліфікації персоналу
Низький рівень інвестиційної активності, інвестиційної привабливості регіону	Помилки в організації збереження матеріальних і фінансових цінностей
Нерозвиненість ринків капіталу, інфраструктури	Недоліки в роботі служби безпеки, витік фінансової і стратегічної інформації підприємства
Рівень інфляції та прогностичні показники інфляції	Низький рівень бізнес-репутації підприємства
Недобросовісна конкуренція на ринку	Відсутність в аварійних ситуаціях планування діяльності підприємства
Нестійка нормативно-правова база	Недотримання договірних зобов'язань і контрактів

Можливі загрози, наведені в таблиці, представляють собою неповний перелік, оскільки такий перелік конкретизується та доповнюється залежно від специфіки роботи підприємства або регіональних особливостей та визначеної ситуації.

Якщо звернути увагу на фінансово-економічну безпеку з урахуванням процесів глобалізації та цифровізації економічного простору, з'являється низка можливих ризиків серед яких: кіберзлочинність, недостатня кількість і кваліфікація спеціалістів у сфері ІТ, крадіжки даних тощо. Зростають масштаби цифрової злочинності у кредитно-фінансовій сфері, збільшується кількість порушень, пов'язаних із порушенням конституційних

прав і свобод людей, недоторканістю приватного життя, особистої сімейної таємниці при обробці персональних даних. В умовах цифрової економіки людина стає повністю вразливою перед глобальними платформами, які отримують повний доступ до приватної інформації. Ризики фінансової безпеки характеризуються варіативністю та мінливістю. Так, розвиток сучасних фінансових технологій та виникнення нових цифрових сутностей породжують принципово нові чинники, які необхідно враховувати на користь фінансової безпеки. Так, окремі фахівці своєчасно помітили виникнення принципово нових ризиків у кредитно-фінансовій сфері, пов'язаних із використанням технології

розподіленого реєстру (блокчейн) під час здійснення криптовалютних транзакцій. Зокрема, звертається увага на вразливість цієї технології в аспекті здійснення таких транзакцій та зберігання криптовалюти. При цьому прогнозується збільшення комп'ютерних атак, спрямованих на експлуатацію вразливості відповідної інфраструктури, констатується відставання кількості та якості засобів захисту таких систем.

Не менш актуальним ризиком є ризик втрати роботи. Думки експертів із цього питання розходяться. На думку спеціалістів Світового банку, цифрова економіка спричинить збільшення робочих місць. Так, американський експерт Роберт Аткинсон стверджує: «немає необхідності боятися, що розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призведе до зростання безробіття, оскільки відсутній фактичний матеріал, що підтверджує такі наслідки» [3]. Водночас існує протилежна думка, що цифрова економіка, навпаки, може призвести до масового безробіття. Нові технології, здатні знизити привабливість традиційних галузей, зміну професійних вимог та автоматизацію виробництва

на базі цифрових технологій за відсутності належної системи перепідготовки кадрів, можуть викликати структурне безробіття. Зростає стурбованість, що хвилі інвестицій у цифрові технології сприяють скороченню робочих місць, зниженню заробітної плати, зростанню нерівності при оплаті праці. У галузях зв'язку та масових комунікацій цифрові технології сприяють формуванню соціальних мікрокультур, які не дотримуються загальноприйнятих соціальних цінностей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На наш погляд, своєчасна та точна ідентифікація уповноваженими суб'єктами ризиків фінансово-економічної безпеки, заснована на якісному експертному (науковому) прогнозі, є необхідною умовою прийняття адекватних управлінських рішень і дій, спрямованих на їх нейтралізацію та усунення негативних наслідків. Лише поєднання всього наявного ресурсного та регуляторного потенціалу і рішучих дій здатне забезпечити необхідний рівень фінансово-економічної безпеки, а також знизити ступінь впливу загроз на економіку та благополуччя населення.

Література.

1. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>.
2. Гудзь О.Є., Сотниченко В.М. Методологічний вимір формування стратегічного портфеля фінансової безпеки підприємства. *Облік і фінанси*. 2016. № 3. С. 63-68.
3. Доповідь про світовий розвиток. URL: <https://www.worldbank.org/en/where-we-work>.
4. Клименюк М.М., Брижань І.А. Управління ризиками в економіці. Київ: Просвіт, 2000. 220 с.
5. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. Київ: НІСД, 2015. 348с.
6. Білоусова О.С., Гаркавенко В.І., Даниленко А.І. Ризики і загрози фінансовій безпеці сектору державних фінансів та шляхи їх подолання. Київ: ДННУ "Акад. фін. управління", 2013. 308 с.
7. Світовий банк в Україні. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/Ukraine>.
8. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.

References.

1. Aktual'ni vykyky ta zahrozy ekonomichnij bezpetsi Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. [Actual challenges and threats to the economic security of Ukraine in the conditions of martial law]. Available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>.
2. Hudz', O.Ye., Sotnychenko, V.M. (2016). «Methodological dimension of the formation of the strategic portfolio of financial security of the enterprise». *Oblik i finansy*. № 3. pp. 63-68.
3. Dopovid' pro svitovij rozvytok. [Report on world development]. Available at: <https://www.worldbank.org/en/where-we-work>.
4. Klymeniuk, M.M., Bryzhan', I.A. (2000). *Upravlinnia ryzykamy v ekonomitsi*. [Risk management in the economy]. Prosvit. Kyiv.
5. Liashenko, O.M. (2015). *Kontseptualizatsiia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva*. [Conceptualization of management of economic security of the enterprise]. NISD. Kyiv. Ukraine.
6. Bilousova, O.S., Harkavenko, V.I., Danylenko, A.I. (2013). *Ryzyky i zahrozy finansovij bezpetsi sektoru derzhavnykh finansiv ta shliakhy ikh podolannia*. [Risks and threats to the financial security of the public finance sector and ways to overcome them]. DNNU "Akad. fin. upravlinnia". Kyiv. Ukraine.
7. Svitovyy bank v Ukraini. [The World Bank in Ukraine]. Available at: <https://www.worldbank.org/uk/country/Ukraine>.
8. Stratehiia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku. [Strategy of economic security of Ukraine for the period until 2025]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.

Abstract.

Stepanenko R., Manuilov O. Current risks and threats of financial and economic security in globalization.

At the current stage, the processes associated with integrating the markets of different countries are widespread. The critical issue of expanding borders, accelerating globalization processes, and strengthening competition in the world market is the need for clearly systematized, structured, and coordinated actions in relations with society and the economy to ensure the financial and economic stability of the entire country. At the same time, stable development depends on the ability to defend against external and internal threats. Therefore, detecting and identifying risks and threats is one of the most important tasks in ensuring economic security in the conditions of digitalization and globalization of modern world processes. The publication aims to reveal and identify modern risks that affect financial and economic security provisions in the conditions of globalization and digitalization of the economy. The article examines issues related to the detection of threats and risks to financial and economic security in the conditions of digitization and globalization of the economy. The essence of the concept of "financial and economic security" and "risk" has been defined, and the factors affecting the provision of the country's financial and economic security have been determined. An analysis of the war's effects on the country's economic security and the damage caused by military actions was carried out. According to expert research, the distribution of challenges and threats to economic security is substantiated. The existing state and potential threats to financial and economic security, as well as their composition and qualitative

characteristics, are determined –reasonable methods of minimizing threats to the country's financial and economic security. Threats to business entities' financial and economic security are given, and the processes of globalization and digitalization of the economic space are considered. It is noted that financial security risks are characterized by variability and variability. Timely, accurate identification of financial and economic security risks by authorized subjects, based on a high-quality expert (scientific) forecast, is necessary for making adequate management decisions and actions aimed at neutralizing and eliminating negative consequences. Only a combination of all available resources, regulatory potential, and decisive actions can ensure the necessary financial and economic security level.

Keywords: financial security, economic security, financial and economic security, globalization, digitalization, threats, risk.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Степаненко Р.Д., Мануйлов О.В. Сучасні ризики та загрози фінансово-економічної безпеки в умовах глобалізації. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 3. С. 75-80.

Stepanenko R., Manuilov O. Current risks and threats of financial and economic security in globalization. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 3, pp. 75-80.

УДК: 657.01:330.34; JEL classification: M41; Q01
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-3-15>

РУДЕНКО Сергій Валентинович¹, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, <https://orcid.org/0000-0002-2874-1957>

НАКІСЬКО Олександр Вікторович¹, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, <https://orcid.org/0000-0003-3789-2455>

РИЖИКОВА Наталія Іванівна¹, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування, <https://orcid.org/0000-0002-3019-8172>

ХАХАЛЄВ Дмитро Олександрович, кандидат економічних наук, начальник Департаменту податкового контролю стратегічних активів ТОВ «ТАС ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ», <https://orcid.org/0009-0007-4861-3550>

КОНЦЕПЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ БІЗНЕСУ

Руденко С.В., Накісько О.В., Рижикова Н.І., Хахалєв Д.О. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком бізнесу.

У статті запропоновано концептуальні засади обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком суб'єктів бізнесу та пропозиції щодо формування звітності про його досягнення. Визначено, що система обліку сталого розвитку за принципом Global Reporting Initiative відрізняється своєю унікальністю та важливістю, оскільки надає інформацію для стратегічного планування бізнесу, вимірювання ефективності та активного залучення громадськості до діалогу щодо якості життя та сталого розвитку на різних рівнях – національному, регіональному та корпоративному. Встановлено, що їх перевагою є можливість використання звичайних облікових інструментів, таких як фінансові звіти, для вимірювання та формування звітності з соціо-еколого-економічного розвитку. Вона є підсистемою трьох сфер стійкості – економіки, суспільства та навколишнього середовища, і включає різноманітні типи даних, які можуть бути об'єднані у системні показники. Запропоновано авторську схему концепції обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком бізнесу, яка базується на баченні щодо необхідності інтегрованого підходу до збору, оброблення, аналізу та використання інформації для ухвалення рішень, спрямованих на досягнення сталого розвитку компанії. Ця концепція враховує соціальні, екологічні та економічні сфери діяльності організації для забезпечення балансу між прибутковістю, соціальною відповідальністю та охороною довкілля. Визначено, що інтегрована звітність має бути складена на основі найбільш розповсюджених і добре розроблених практик, які були описані щодо міжнародних стандартів GRI. Впровадження цих практик в операції українських підприємств дозволить створити базу даних для розроблення стратегії управління сталим розвитком і забезпечення їх відповідними фінансовими та іншими ресурсами.

Ключові слова: менеджмент сталого розвитку, інтегрована звітність, екологічний облік, соціальний облік, Global Reporting Initiative (GRI).

Постановка проблеми у загальному вигляді. Перехід від концепції до реалізації бізнесу потребує впровадження новаторства на ринку, створення нових бізнес-моделей та пристосування до конкурентної обстановки. Дослідження Техаського університету [1] вказують, що більшість компаній повністю покладаються на системи управління в реальному часі. Недостатній план неперервності роботи веде до проблем у кризових ситуаціях. Ті, хто урахує заходи з безпеки даних, контролю, логістики та енергозбереження, зазнають значно менших збитків у непередбачених обставинах. Це, своєю чергою, ставить актуальне питання щодо необхідності впровадження міжнародних стандартів для стійкості бізнесу та програм сталого розвитку в українських компаніях.

2016 р. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України за підтримки ООН розпочало національні консультації щодо пристосування та

впровадження плану розвитку до 2030 р. і 17 Цілей Сталого Розвитку. Також був розроблений план реалізації розділу IV Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на період 2016-2019 рр. Згідно з нормативними актами, ефективне управління базується на концепції сталого розвитку, що враховує економічну, соціальну та екологічну відповідальність бізнесу. Цей підхід визначає стратегію розвитку компанії через промислову екологію, циркулярні бізнес-моделі, екологічно-чисті технології та ефективне використання ресурсів. Це передбачає перегляд теоретичних і методологічних підходів до бухгалтерського обліку як основної функції управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду теоретико-методологічних та концептуальних засад обліку, звітності та аналізу сталого розвитку присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як: А. Байда, О. Будько,

¹Державний біотехнологічний університет